

ÉLETTÜNK

XVIII. évf. 6. szám (18. Jahrg. Nr. 6)

Az európai magyar katolikusok lapja

1986 június

„Idvezlégység kegyelmes Szent László király!”

1

Június 27-e a magyar egyházi naptárban Szent László király ünnepe. A nagy lovagkirály emléke, úgy tűnik, a második világháború vége óta kissé elhomályosodott, talán azért, mert a náciizmus oldalán háborúba keveredett magyar kormányzat annak idején megpróbálta kisajátítani magának, hivatkozással a lovagkirálynak a keletről fenyegető veszedelem elleni harcaira. Aki ismeri Szent László uralkodásának történetét, tudja, hogy annak a háborúskodás egyáltalán nem a legjellemzőbb és főként nem a legfontosabb eleme. Szent László természetét tekintve gyökeresen békeszerető ember volt.

Amikor 1077-ben a nép kívánságára átvette az ország kormányzását, azért tette, „mert – mint a krónikás írja – csak békességet kívánt”. Véget akart vetni a testvérharcnak, békét teremteni az országban s utána visszaadni a hatalmat Salamonnak. A kunok elleni egyik csatában megparancsolja embereinek, ne öljék meg, hanem ejtsék őket foglyul. A krónikás így jellemzi: „Irgalmas volt és szelíd. Végzetelt a bajtól sújtottakat, felemelte az elnyomottakat, az árvák kegyes atyja volt. Az ország minden lakosa csak a kegyes király néven emlegette.” Legszebb jellemvonásai közé tartozott a megbocsátás.

Uralkodásának legfontosabb eredménye az ország megszilárdítása volt. A kun és besenyő betörések következtében elnéptelenedett területekre új telepéseket hozott, kiépítette a közigazgatási szervezetet, a vármegyei rendszert, melyet Könyves Kálmán fejezett be. Újjárendezte az igazságszolgáltatást, szigorú törvényekkel igyekezett a megrendült vagyonbiztonságot helyreállítani. Rendkívüli érdeme az egyház életének megújítása, intézményeinek újjászervezése. Templomok, kolostorok egész sorát építtette: a nagyváradi és gyulafehérvári székesegyházak létesítése az ő nevéhez fűződik, a kalocsai érsekséget átszervezte, Zágrábban Szent István tiszteletére új püspökséget alapított. Szent István és Szent László szobrai a zágrábi székesegyházban egyébként ma is láthatók.

A háborúskodásba László király belekényszerült: a középkori lovagi ideálnak megfelelően kötelességének tartotta a hit és a gyengék védelmét a pogány betörésekkel szemben. Hőstettei hírére számos legenda keletkezett; személyében a középkori férfi-ideál megtestesítőjét dicsőítették. Annyi bizonyos, hogy sikerült egyéniségében harmonikus egységbe egyesíteni az istenfélő békés uralkodó és a harcban kiváló hős jellemvonásait. És pontosan ez a jellembeli harmónia az, ami László király alakját 900 esztendő távlatából is aktuálissá teszi. Mert ez az, ami a mai ember számára életbevágó probléma: megteremteni a harmóniát az Istenbe kapaszkodó

bensőséges hit, és a mindennapi élet küzdelmei között.

Sajnos számos vallásos ember nem állja meg a helyét az életben és fordítva. Olyan, aki sikeresen kivívott magának valamely pozíciót, nem egyszer megfélemledik az Istenről. Olyan vallásosság, amely nem nyomja rá pecsétjét a hétköznapiakra, nem sokat ér; de az olyan élet, amelyből hiányzik az Isten, már csak véres marakodás a jobb falatért. Az ember csak Istennel együtt ember, írta Páter Delp, a náci által kivégzett német jezsuita.

Szent László alakjában ez az emberre lett ember áll előttünk. Arra tanít, hogy vannak ideálok, amelyekért érdemes élni és áldozatot hozni, mert emberré leszünk általuk. Ez ma nem könnyű: úszni az ár ellen, kiállni a jó és igaz mellett, ellenállni a gonosznak, a jellemtelenségnek, a meghunyászkodásnak.

„László Királynak kemény lovagsága” segíthet abban, hogy a teljes ember megérjen bennünk és kibontakozzék.

Ezért kérjük oltalmát és közbenjárását a régi énekekkel: „Idvezlégység kegyelmes Szent László király, – Magyarországnak édes oltalma, – Szent királyok közt drágalátus gyöngy, – Csillagok között fényességes csillag!”

Frank Miklós

Ének Szent László királyról

*Idvezlégység kegyelmes szent László király!
Magyarországnak édes oltalma,
Szent királyok közt drágalátus gyöngy,
Csillagok között fényességes csillag.*

*Szentháromságnak vagy te szolgálja,
Jézus Krisztusnak nyomdoka követi;
Te szent léleknek tiszta edénye,
Szíz Máriának választott vitéze.*

*Nekünk szíletül Lengyelországban,
Mennyből adatál nagy csudaképpen.
Másson szíletül szent keresztvíztől,
Ösödnek nevének László lón neved.*

*Mikoron méglen gyermeked volnál,
Kihozta Béla király jó Magyarországra,
Hogy dicsekednél te két országban:
Magyarországban és mennyországban.*

*Letelepedél Bihar-Váradon,
Az városnak lől édes oltalma;
Templomot rakatál szíz Máriának,
Kiben most nyugszol minden
tisztességgel.*

*Dicsérjük magyarok Szent László
királyt,
Bizony érdemi mi dicséretünköt,
Dicsérjük ötet angyelok, mondván:
Idvezlégység kegyelmes Szent László király.*

A régmúlt magyar századokból, 900 év roppant távolságából is eleven színekké, a legendák sugárzó fényében, népünk mondai hagyományával koszorúva lép elénk a keresztény lovagi eszmény példaképe: Szent László, Istennek ez a koronás vitéze, ki mindenki közül fejfel kimagaslott, híres csatabárdját a kereszténység diadaláért és hazája függetlenségéért forgatta nem csupán életében, de ellenségei, meg a néphit szerint — halála után is. Bizony úgy kellett lennie, ahogy Arany Jánosunk gyönyörű költeménye elmondja: **három** százados sírjából kikelt, hogy a tatárok ellen küzdő székelyeket megsegítse.

Közel húszéves uralma a Szent István halálát követő négy évtized forrongásai, állandósult belső hatalmi villogások, viszályok után egy békésebb, alkotó korszak: a szentistváni életmű befejezése és megkoronázása. Szinte természetesen tehát, hogy ez a korszak a magyar szellemi életnek is afféle első aranykora. A magyar szentek legendáinak keletkezése például közvetlenül László királynak köszönhető, akinek kérésére a pápa, VII. Gergely hozzájárult, hogy „azok teste, akik Pannoniában elvetették a keresztény hit magvait, felemeltessék”. Így azután az 1083. aug. 15-én Székesfehérvárra összehívott zsinat István királyt, Imre herceget, Gel-

lért püspököt, valamint a két zoborhegyi remetét, Andrást és Benedeket szentekké nyilvánította. Hadd idézzem itt a jeles történetírót: „István királyt és társait voltaképpen maga a nép avatta szentté, mert bennük vélte feltalálni követésre méltó vallásos és nemzeti ideáljait. A felavatást pápai engedéllyel elrendelő országos zsinat csak végrehajtója volt a nemzeti akaratnak, kifejezője a magyar lélekben fél század alatt végbement nagy átalakulásnak, az új korszak szellemének, melynek hősvé és eszményvé maga László király, pogány Vászoly szentség hírével övezett unokája lett.” (Hóman Bálint)

László király megbízásából készült el a Szent Istvánról szóló, ún. „Nagyobb legenda”; ennek kiegészítése a későbbi „Kisebb legenda”. Ugyancsak az ő uralkodása idején írták meg középkori történetírásunk első és legértékesebb művét, az 1090 tájára datált Gesta Ungarorum-ot, valamennyi későbbi gestánk és krónikánk (Anonymus, Kézay Simon stb.) alapját. Szerzője az a Ják-nemzetségbeli Koppány püspök, aki korábban Szent László udvari papja volt.

A Gesta Ungarorum eleven stílusban írt nemzeti történet, írója valódi historiaríró, akinek az a szerencse jutott osztályrészül, hogy uralkodói ideálját saját királyában láthatta megtestesülve. Neki köszönhetjük a magyar monda-világ legszebb darabjainak —, többek közt a Turul-monda, Fehérlő-monda, a Botond, Bulcsú, Lél vezérek nevéhez fűződő mondák megmentését a feledéstől. Érdekes — a kor szelleméből azonban érthető —, hogy bár büszkén emlegeti honszerző Árpád és utódai, első sorban a már életében legendás vitézzé lett László király győzelmes harcát, ideálja mégsem a diadalmas hős, akit már egy XV. századi fametszet s azóta a képzőművészeti alkotások sora előszeretettel ábrázol csatabárddal — a mi gestairónk ideálja a keresztény gondolatot megszemélyesítő, igazságszerető, az ellenfélnek megbocsátó, a béke szellemét hirdető „kegyes király”.

Az itt olvasható lendületes szép himnusz (csak legszebb strófáit idéztük) latinul és magyarul maradt ránk a Gyöngyösi-, illetve a Peer-kódexben. Kétségkívül a latin nyelvű az eredeti alkotás s a magyar a fordítás. Az ismeretlen szerző XV. századi latin nyelvű irodalmunknak Janus Pannonius mellett legkülönb költője, de nem méltatlan hozzá magyar fordítója sem. Ez utóbbi — valószínűleg pálos szerzetes — az eredeti himnuszt igyekezett minél hívebben ültetni át magyarra. Fordítása nyelvilag erőteljes, érzékletes, helyenként nagyon szép a versmondátépítése, jelző- és metaforakészlete sokszínű, gazdag. Amit alkotott, igazi költői mű, középkori irodalmunk egyik drágaköve.

A Peer-kódexből (16. század eleje)

Szamosi József

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP:

A liturgiai megújulás örvendetes gyümölcsei

V.

Az egyház életének másik főforrása a liturgia, nevezetesen a szentmise ünneplése. Tudjuk, hogy a II. vatikáni zsinat tárgyalásait a liturgiával kezdte meg, melyek aztán „A szent liturgiáról szóló konstitúcióban” csapódtak le. A szinodus megállapítja, hogy a liturgiai megújulás hozta a legszembeszökőbb jó gyümölcsöt. Ezáltal a szinodus szembe helyezkedik egyes ultra-konzervatív körök felfogásával, melyek az új liturgiában látják a zsinat utáni válság főokát. Egyesek, mint Lefebvre követői, annyira mennek, hogy az új misét eretneknek bélyegzik, vagy legalábbis a hit szempontjából veszélyesnek tartják, és ennek megfelelően a régi liturgiához ragaszkodnak. A szinodus bár ismeri a zsinat utáni visszaéléseket, nem így gondolkodik. Semmi kétség sem férhet ahhoz, hogy a köznyelv bevezetése mégiscsak érthetőbbé tette az imákat, az egész eucharisztikus cselekményt. Nem tagadható, hogy a hívek azáltal, hogy aktívabban bekapcsolódhatnak a liturgiai szertartásokba, nagyobb érdeklődéssel is vesznek részt rajtuk. A szentmise, mely az utóbbi századokban szinte megkövesedett, érintetlen és részben megnevezett misztikus cselekménynek tűnt fel, ismét kapcsolatba került az egyház misztériumával, az Isten népével. Ezek az előnyök és jó gyümölcsök főképpen a kommunizmus alatt élő országokban tapasztalhatók, mert ott józanul, fokozatosan, a nép pszichológiáját is számbavéve vezették be az újításokat és ezek ennek következtében nem is váltották ki azt a reakciót, mint nálunk nyugaton. Ez a reakció minden jogos méreten túlment, de sajnos, azt ami kiváltotta, szintén a mértéktelenség jellemezte. Ezeket a „nehézségeket”, azaz visszaéléseket a szinodus csak megemlíti, de nem részletezi, talán azért sem, mert nem akarja a még létező, de már lassanként megcsúszó ellentétet feleleveníteni.

VISSZAÉLÉSEK A LITURGIA VONALÁN

Hogy ilyen visszaélések nálunk is voltak, sőt részben vannak, annak mindnyájan tanúi vagyunk. Egyesek azt hitték, hogy a liturgiai megújulás pusztán csak a külső szertartások megváltoztatásával, új imák bevezetésével érhető el és ennek megfelelően nyakra-főre újítottak, változtattak, frenetikus buzgalommal minden régit megszüntettek. Egyes plébánosok a régi ikonoklasztákra emlékeztető megszállottsággal templomaikból kidobták, összetörték a keresztek, szentképeket, gyónatószekeket, térdeplöket — nehogy a híveknek eszükbe jusson letérdepelni! — és protestáns templomokra emlékeztető üres és rideg imatermeket teremtettek. Az egyik új templomban hosszú ideig kerestünk egy feszületet. Már azt hittük, hogy nincsen, de aztán az oltáron felfedeztünk egy ici-pici keresztet, már előtte is láttuk ugyan, de azt hittük, hogy valaki egy gyerekjátékot helyezett az oltárra... A keresztnek ugyan ismétlenül igyekezett fékezni ezt az újítási furort, de nem sok eredménnyel. A mai Róma-ellenes hangulat azt eredményezi, hogy maga az a tény, hogy egy római okmány megszab valamit, elegendő ok egyesek számára, hogy pont az ellenkezőjét tegyék. Hiába kívánja meg a szentszék, hogy a papok ne használ-

janak más kánont, mint azt, ami engedélyezve van, vannak — még most is — olyan papok, akik az egész kánont rögtönzik és még az Úr Jézus alapító szavait is megmásvítják. Hiába kívánja meg a római szabályzat, hogy csak diakonusok olvassák fel az evangéliumot, ok nélkül beállítanak civileket, sőt nőket a vasárnapi jóhír hirdetésére. Hiába kívánja meg a mai liturgia is, hogy a papok a koncebrálásnál legalább albat viseljenek, vannak olyanok, akik nyakkendőben vagy „Rollkragenben” jelennek meg az oltár előtt, és még örülhetünk, ha stólát viselnek. A zsinatnak a liturgiáról szóló konstitúciója megköveteli, hogy a szertartásokban, énekekben, imákban szépségre, nemes egyszerűségekre kell törekedni (3), hogy a templomoktól tartsanak távol mindent, ami az istentisztelet fényének emelésére alkalmatlan (122), hogy kerülni kell mindazt, ami a keresztény érzületet sérti, ami művészi szempontból silány (124). Sokan mégis úgy miséznek, mintha nem szakrális cselekmény, hanem nép-meeting lenne. Vannak hívek, akik nem helytelenítik az új liturgiát, mégis kerülik a misét, mert a pap profán viselkedése, szüntelen és semmitmondó magyarázatása, pongyola beszédmodora az embernek legegységesebb esztétikai igényét sérti.

A LELKI LITURGIAI MEGÚJULÁS

A szinodus ezeket és hasonló liturgiai kisiklásokat nem sorolja fel, hisz minden komoly keresztény ismeri őket és szenved tőlük. Viszont rámutat röviden az igazi orvosságra, a benső, lelki megújulásra. Ne a változásban lássuk a liturgiai megújulás lényegét, a megújulás ne szorítkozzék új imák, új szertartások bevezetésére. A híveknek tevékeny részvétele, melyet a zsinat annyira ajánlott, szintén ne merüljön ki külső cselekedetekben, hanem terjedjen ki az Úr Jézus húsvéti misztériumának, a megváltás titkának az átélésére, a benne való részvételle. És még valamit mond a szinodus, amit nem lehet eléggé hangsúlyozni: kell, hogy a liturgia a „sacrumnak”, a misztikumnak, a misztériumnak az érzületét táplálja és kifejezésre hozza. Más szóval az erősen deszakralizálódott liturgia helyébe állítsunk igazi szent liturgiát! A szinodusnak ezt nem kellett volna külön kiemelnie, ha a liturgiai megújulás a zsinati konstitúció szellemében történt volna, mert abban már ugyanazt a gondolatot találjuk. „Ebben a megújítási munkában úgy kell a szövegeket és a ritusokat kialakítani, hogy általuk az eddiginél világosabban táruljanak fel azok a szent valóságok, amelyeknek a jelzésére szolgálnak, és így a keresztény nép — amennyiben azokat lehet — könnyen megérthesse azokat és általuk teljesen, tevékenyen és a közösség jellegének megfelelően együtt ünneplessen” (21). „Csak akkor vezessenek be újításokat, ha azokat az egyház valódi és biztos lelki haszna követeli; de akkor is ügyelni kell arra, hogy az új formák a már meglévő formákból mintegy szervesen nőjjenek ki” (23).

Érdekes különben megfigyelni, hogy a túlzó konzervatív és túlzó haladó körök ugyanabba a hibába esnek, a liturgia külső mozzanatának a túlértékelésébe. Amazok csak a külső dimenzió megváltoztatásától várták a megújulást

s a benső dimenziót elhanyagolták. A Lefebvre-féle teológusok ugyan a benső megújulást kívánják biztosítani, de azt hiszik, hogy ez a régi liturgiai szertartásokhoz van kötve, s ezért megintcsak a külső szertartást emelik ki túlságosan. Nem akarják tudomásul venni, hogy az új liturgia akkor is, ha a nép nyelvén történik, akkor is ha a hívek kezükbe veszik az eucharisztia, méltó módon történhet. A külső szer-

A Szentatya a felszabadítási teológiáról

II. János Pál pápa üzenetet intézett a brazil püspökökhöz abból az alkalomból, hogy a brazil püspöki konferencia 270 főpásztor, Sao Paulo közelében, közgyűlést tartott, amelyen többek közt megvitatták a Hittani Kongregáció ún. „felszabadítási teológiával” foglalkozó új instrukcióit. Az üzenet megállapítja, hogy a felszabadítási teológia nemcsak időszzerű, hanem hasznos és szükséges is. A teológiának új állomást kell alkotnia a teológia fejlődésében, ügyelve azonban a folytonosságra. Tehát az egyháznak indulásától kezdve, a nagy egyháztanítókon keresztül, a legújabb korig tartó hagyományból kell merítenie. A pápa kifejezte azt a meggyőződését, hogy a brazil egyház e téren fontos, de egyúttal kényes szerepet tölt be. Alkalmat teret és körülményeket kell teremni ahhoz, hogy a Hittani Kongregáció két instrukciója szellemében megfelelő tant dolgozzanak ki, amely irányt mutat a vallásgyakorlathoz a társadalmi igaz-

tartások nem változatlan értékű dolgok, az idők folyamán mindig módosultak és alakultak és az az egyházi te- kintély, mely bevezette, vagy jóváhagyta őket, ismét módosíthatja, vagy hatá- lyon kívül helyezheti. A szinodus ja- vaslatai ezek után érthetőek: a püspö- kök ne csak a visszaéléseket szorítsák vissza — (mily jóindulatú a szinodus, hisz sok esetben még ez sem történt meg!) — hanem a szentségtannak és a liturgiának a dogmatikai alapjait is ma- gyarazzák meg a híveknek. S termé- szetesen a katekizmus tanítását, a pap- növendékek nevelését is ily szellemben kell megszervezni és alakítani.

ságosság, az emberi jogok, valamint a testvériségen, összhangon, igazságon és szereteten alapuló emberi társadalom építése terén.

Az egyház feladata valóban az — hangsúlyozza a brazil püspökök köz- gyűléséhez intézett pápai üzenet — hogy néppel, főként a szegényekkel, szenvedőkkel sorsközösséget vállalja- nak. Bátran védelmezzék az emberi jo- gok nemes és igaz ügyét, támogassák a reformokat, de ugyanakkor a világi dolgok miatt nem feledkezhetnek meg saját püspöki küldetésükről. Ez pedig nem más, mint nevelés a hitre, az egy- házi közösség építése és tanúságtétel az őszinte egység mellett.

Különös fontossággal bír a Szent- szék tájékoztatása a keresztény szabad- ság és felszabadítás témájáról, minthogy sok félreértés támadt körülöttük; a sajtó következetesen helytelenül tájékoz- tatta a közvéleményt a felszabadítás- teológiával kapcsolatos kérdésekről.

(M K)

SZENTTÉAVATÁS RÓMÁBAN

Április 13-án a Szent Péter baziliká- ban, ünnepélyes pápai mise keretében, került sor Francesco Antonio Fasani minorita atya szentté ava- tására.

Giovanniello Fasani 1681-ben szüle- tett a délitáliei Apulia tartományban egyszerű szegény emberek gyermeke- ként. 15 éves korában lépett a minorita rendbe és a Ferenc Antal szerzetesi ne- vet választotta. Irodalmi, filozófiai és teológiai tanulmányokat folytatott Apu- liában, majd Assisiben, ahol 1707-ben

teológiai doktorrá avatták. 35 éven át fáradhatatlanul hirdette az evangéliu- mot, népmisziókat, lelkigyakorlatokat tartott; prédikációira özönlöttek a hí- vek. 1742-ben halt meg. XII. Pius pá- pa 1951-ben a boldogok sorába iktatta.

A Szentatya homiliájában hangsú- lyozta: Francesco Antonio Fasani a pa- pok és lelkipásztorok tökéletes példaké- pe volt, a nép igazi barátja, mester és lelkivezető. Előszóval fordult a sze- gények és szenvedők felé.

(M K)

AZ ÁLLANDÓ DIAKONÁTUSRÓL

A II. Vatikáni Zsinat határozata nyo- mán VI. Pál pápa 1972-ben kiadott „Ad Pascendum” kezdetű apostoli leve- le határozta meg a diakonusok kivá- lasztása és képzése módját. Tehát csak 35 évnél idősebb nős férfit lehet dia- kónussá szentelni, a fiatalabbak nőtle- nek kell hogy maradjanak szentelésük után is. Vannak, akik különböző fog- lalkozásuk mellett végzik lelkipásztori munkájukat, vannak korai nyugdíjasok. Kiképzésük három évig tart, heti egy napi előadások útján. Felszentelésük után a klérushoz tartoznak, bizonyos szentségeket szolgáltatnak ki: keresztel- nek, betegek szentségét szolgáltatják ki, továbbá esküvőknél hivatalos egy- házi tanúk, mint papok, és temetnek. Olvassák az evangéliumot, homiliát mondanak és a katekizisben működ- nek.

Világszerte mintegy 12.000 a diakó- nusok száma. 7.500 van Észak-Ameri- kában, 1000 Nyugat-Németországban, és összesen kb. 1500 a harmadik világ országaiban. Franciaországban 250 a számuk, Angliában és Walesben 134,

Kelet-Európában összesen 64. A diakó- nusok — ahogy a Magyar Kurir írja: „híddá válhatnak a hivatalos egyház és a világ között”.

FORDULAT A TÖRÖK VALLÁSPOLITIKÁBAN

A jelenlegi kormány Atatürk óta soha nem tapasztalt liberális magatartást ta- nusít a kisszámú görög-ortodox kereszt- tényekkel szemben. A konstantinápolyi ökuménikus patriárkátus 1941-ben le- éggett egyik épületszárnyát a törökök e- gészen ez év januárjáig nem engedték újjáépíteni. A keresztényeket elnyomó politika még 1985-ben is érvényesült, a- miért állandó volt a keresztények kíván- dorfalása az országból. — Még mindannyi- unk előtt emlékeztet az 1. világháború kezdetén az örmények lemészárlása és üldözése. Ennek ellenére az első világ- háború után, 1923-ban még mindig öt- milliós keresztény közösség élt török földön. Ma, sajnos, a százezret sem éri el.

(MK)

FEJŐS OTTÓ:

Felelősség

„Legyetek termékenyek, szaporodjatok, töltsétek be a földet és hajtsátok uralmatok alá“ — szól Isten az első emberhez Mózes könyvében (1,28) a teremtéstörténet közepén.

Ezt a célt és irányt az emberiség be is tartotta, az idők folyamán azonban elfelejtkezett arról, hogy felelősséggel is viseltetik az őt körülvevő „használati tárgyak“, — így öreg földünk iránt is. Amíg a „használati tárgyak“ nehezen voltak megszerezhetőek, vagy elérhetőek, meg is becsülte az ember, legyen az termőföld, ház és kert, bútor vagy ruházat. Különös becsülésben részesültek a háziállatok, mint az emberrel az élet közösségében résztvevő és részt kapó teremtmények. Egyes embercsoportoknál túlzások is léptek fel: az állatok néha a gyermek helyére léptek vagy embernek kijáró tisztelettel övezve esetenként erősebb védelmet élveztek és élveznek, mint maga az ember.

Az emberiség az apróbb problémákat leszámítva két nagyobb területen felejtkezett meg embertársai és földünk iránti felelősségéről.

Az előbbi megnyilatkozik az újkor ama jelenségében, amikor a technika vívmányai által pusztítja felebarátját, vigyázatlanság — pl. autó és más közlekedési baleset folytán — vagy szándékosan irtja háborúk, terrorcselekmények, orgyilkosságok és — nem utolsósorban — a leggyengébbek, a még védekezésre sem képes, a meg nem született élet anyaméhben való szándékos megölése útján.

Nyugodtan állíthatjuk, századunk egyik leginkább veszélyeztetett lényé az Isteni parancs céljával ellentétben az ember.

Amíg a kihalástól veszélyeztetett állatoktól és madaraktól az ember „csupán“ az életteret vonja meg felelőtlenül, addig saját fajtáját közvetlenül szolgáltatja halálra. Mindemellett panaszkodik szüntelenül, milyen túlnépesedésnek lehetünk tanúi, de alig tesz az éhező népek valódi megsegítésére valamit.

Elsősorban saját jólétét gyarapítja, helyesnek vélt kereszténységének átgyarazásával alátámasztva.

Földünk iránt talán soha nem is létezett kollektív felelősségtudat, jóllehet az is „használati tárgyaink“ közé tartozik, amennyiben egyszerűen és minden kérés nélkül kizáróan rajta élünk.

Világunk s egyben földünk különböző betegségeiből csak egyet szeretnék kiragadni, a mostani atomszerencsétlenséget.

Az atomok is földünkhez tartoznak, ezért energiájuk igába fogása megfelel az isteni parancsnak. Hogy azonban milyen óriási kárt, hány millió ember veszélyeztetését okozhatja a felelőtlenység, megéltük napjainkban.

Leszámítva a pánikkeltőket, akik u-nalmukban, avagy titkos politikai kanálisokon érkező utasítások végrehajtóként, felfújják a veszély nagyságát, a felelősséget mindnyájan érezzük és viseljük. Ha országos, nemzetközi vagy világviszonylatban nem is tehetünk elene semmit, nagyon sok a tennivaló felelősségünk átgondolása és átértékelése terén. Elsősorban magunknál, családjunkban, munkahelyünkön, a gépjármű kormányánál, embertársaink, honfitársaink felé.

Felelősséget vállalni annyit jelent, hogy egyszer, ha megkérdezi Valaki, hogyan hajtottátok végre parancsaimat, felelni tudjunk Neki. Hebegésünk csupán felelősség hiányunkat mutatná meg.

A világegyház életéből

II. János Pál pápa április 19-én kihallgatáson fogadott egy csoport szovjet újságírókat, akik között jelen voltak az „Izvesztija“ és a „Kommunyiszt“ igazgatója, valamint a „Pravda“ leningrádi szerkesztőségének vezetői. A pápa oroszul köszöntötte az újságírókat; a velük folytatott beszélgetés folyamán kiemelte a kultúra jelentőségét a béke megőrzésében. A találkozó végén, melyet a szovjet sajtó képviselői „rendkívüli“-nek jellemeztek, a pápa mindegyiküknek művészi képesalbumot ajándékozott a Vatikánról. — Ez volt az első eset, hogy a pápa szovjet újságírókat fogadott kihallgatáson.

*

A pápa utazó követe, Luigi Poggi érsek, új beosztást kapott. II. János Pál pápa kinevezte olaszországi nunciussá. Utóda, a keleteurópai országok és a Vatikán közti kapcsolatok fenntartásának feladatával megbízva, Francesco Colasuonno érsek, aki az utolsó 15 hónapban Belgrádban volt nuncius, előtte pedig Mozambikban képviselte a Vatikánt.

*

A líbiai hatóságok a Szentszék és az olasz kormány erélyes közbelépése után szabadon engedték az ország püspökét, Giovanni Martinelli-t, akit még az amerikai légitámadás előtt vettek őrizetbe három pappal és egy apácával együtt. A Libiában olasz szülőktől született főpásztor az olasz hírügynökségnek elmondotta, hogy a hatóságok jól bántak vele s a neki feltett kérdések alkalmat szolgáltattak bizonyos tévedések tisztázására. A három pap kiszabadulásáról még nincsenek hírek.

*

Glemp bíboros, lengyel prímás befejezte 10 napos Franciaországi látogatását, melynek során meglátogatta az ott élő lengyeleket. Az utazásra alkalmat a párizsi lengyel misszió fennállásának 150 éves jubileuma szolgáltatta, melyet a varsói főpásztor a Notre Dame székesegyházban mondott ünnepélyes szentmisével ünnepelt meg. A lengyel prímás találkozott Miterrand elnökkel és Chirac miniszterelnökkel is és természetesen a francia püspöki kar számos tagjával. Beszédeiben többször hangsúlyozta, hogy az egyháznak Lengyelországban nem szándéka a politikai hatalom megszerzése, hanem kizárólag a lengyel nép lelki életének irányítása.

*

A Vatikán nyilvánosságra hozta a pápa július 1-e és 8-a közti időszakra tervezett kolumbiai látogatásának programját, mely a fővárosban Bogotában kezdődik. Fontosabb állomásai: Kolumbia nemzeti Mária-szentélye Chiquinquira (csikinkira), az 1983-as súlyos földrengés által sújtott vidék, továbbá Medellín és a tavalyi vulkánkitörés következtében elpusztított Armero városa; innen II. János Pál a karibi parton fekvő Cartagena (kartabéna) és Baranquilla (barankilja) városokba repül; mielőtt visszatérne Rómába a Szt. Lucia (lusa) szigetén is megáll.

*

A Szentszék közzétett egy 17 oldalas dokumentumot, mely, egy a világ püspökeihez intézett körkérdeés alapján, felméri a szekták működését a világban. Az irat rámutat a csoportok gyors terjedésére az utóbbi évtizedekben, elsősorban a fiatalság körében, leírja a szekták által használt módszereket, amelyekkel behálózják tagjaikat, rendszerint olyanokat, akik valamilyen oknál fogva nem találták helyüket a hivatalos

egyházakban. Sikereket általában olyan vidékeken érnek el, ahol a paphiány miatt az egyháznak nincs lehetőségük a rendszeres lelkipásztori ellátás biztosítására. A felmérés mellett az irat irányt mutat az aktívabb lelkipásztori módszerek alkalmazására.

*

Prága érseke, Tomasek bíboros, cseh prímás, húsvéti beszédében a vallás szabad gyakorlásának és az alapvető emberi jogoknak tiszteletbentartását követelte. Feltűnést keltett beszédének az a része, amelyben a 86 éves bíboros országának papjaihoz fordulva arra szólította fel őket, hogy ne vállaljanak tagságot olyan egyesületben, amely ellentétben áll papi hivatásuk teljesítésével. Megnyilatkozása egyértelműen a csehszlovák rendszer által támogatott papi szervezet, a „Pacem in terris“ elnevezésű mozgalom ellen irányult. E szervezet a kommunista rendszer által meghatározott politikai feladatokra vállalkozik. Tomasek kitért beszédében arra a nyomásra is, amelyet a rendszer fejt ki a klérus soraiban. Arra szólította fel a papságot, hogy az eddignél nagyobb határozottsággal szálljon szembe az erőszakos befolyással.

*

A szlovén népköztársaság fővárosa, Ljubljana —, az egykori Laibach melletti Sorában új karmelita kolostort szenteltek. A szigorú karmelita rend női ága 1889-ben telepedett meg Laibach elővárosában épített kolostorában, amelyet 1950-ben államosítottak. A nővérek Ausztriába menekültek, ahonnan azonban 1967-ben visszatérhettek Szlovéniába. Eddig egy laibachi plébánia ideiglenesen átalakított gazdasági épületében éltek. A női rend új otthonának építéséhez szükséges engedélyért éveken át folytak a tárgyalások a szlovén hatóságokkal. Az új rendházat különböző európai és amerikai országok katolikusainak adományából építették, amelyet Laibach püspöke, Alojzij Sustar, húsvétkor áldott meg. A rend szabályai szerint egy kolostorban nem élhet több 20 apácánál. Az utóbbi években olyan nagy számban jelentkeztek felvételre Karmel rendjébe, hogy az új kolostor teljesen megtelt. Szlovénián kívül Horvátországban is van egy karmelita apáca-kolostor.

*

Alsó-Ausztria püspöki székhelyén, St. Pöltenben véget ért az Osztrák Katolikus Munkásifjúsági Mozgalom tanulmányi összejövetele. „A munkásifjúság és az egyház“ címen rendezett szimpózium keretében Johannes Schasching, jezsuita szerzetes, a Gregoriana pápai egyetemen a társadalomtudományok tanára, kifejtette, hogy 2000-re előreláthatólag megszűnik a társadalom merev osztályszerkezete. Egy mozgékony munkavállalói társadalom fog kialakulni, sok érdekcsoportosulással és egy erősen magánérdekkör kialakítására irányuló törekvéssel. A szerzetes tanár szerint a katolikus munkásmozgalomnak a jövőben néhány lényeges társadalmi változással kell szembenéznie. A megszokott osztálytársadalmi szerkezettel szemben új alternatív kultúrák fognak jelentkezni. Az ezredfordulót ezenkívül a vélemények és értékek erős elferdítésére, manipulációjára irányuló törekvések fogják jellemezni. Változni fognak az egyházon belüli viszonyok is. Az eddigiéknél sokkal jobban közösségi felelősséget vállaló egyházat fog a társadalom megélni, amelyet a szekularizált világgal folytatott intenzív párbeszéd fog jellemezni.

P. SZÓKE JÁNOS SDB:

Közös gondunk

Évek óta foglalkoztat bennünket a papi hivatások ápolása. Dr. Irányi László külföldi magyar püspök megbízásából európai helyettese vagyok. Két esztendő alatt sok olyan probléma merült fel, amelyet a püspök úr nevében egy ajánló levéllel vagy egy kis anyagi támogatással el tudtam intézni. Amit nem lehet írógép mellől vagy egy csekk kiállításával megoldani, az nem más, mint a papi hivatások felkutatása. Sok magyar közösség pap nélkül maradt vagy idős a lelkész. A hívek jogosan kérnek fiatalos és munkabíró papot. Felsorolnak olyan fizikai és szellemi adottságokat, amelyek szerintük az eredményes lelkipásztori munkához okvetlenül szükségesek. A hívek kérése jogos és jogos a minőségi igény is.

Csak egyetlen egy ok miatt nem lehet kéréseket teljesíteni: hiányoznak a lelkes magyarokat gondozó papok. Ezt a gondot nemcsak a Nyugat-Európában élő 380.000 magyar katolikus érzi, hanem a világon szétszóródott kétmillió katolikus közösség is.

Az elmúlt esztendőben a magyar lelkészek támogatásával rendeztünk Máriacellben egy hivatásápoló találkozót. Szerény volt a kezdet, de kiemelkedő az eredmény. Öt magyar fiatal mondott igent a hívó szóra: hárman szemináriumban vannak, egyet közülük hamarosan pappá szentelnek és ketten az ősszel kezdik meg teológiai tanulmányukat. A kezdeményezést folytatni akarjuk. A hagyományos zárandoklat a Celli Mária szentélyébe az idén szeptember 20-án este a gyertyás körmenettel kezdődik. 21-én de. 10 órakor az ünnepélyes főpapi mise alatt lesz Molnár Ottó diakonus pappászentelése. Az esti órákban azokat a fiatalokat várjuk találkozóra, akik érdeklődést mutatnak a papi hivatás iránt. 23-án a reggeli szentmise befejezéséig leszünk Máriacellben.

A Nyugat-Európában működő lelkészeket kértem, hívják fel híveik figyelmét erre a nemes kezdeményezésre, amely közös gondunk. Minden magyar katolikus kérek II. János Pál szavaival: „Legyetek hívogató közösség“! Minden közösségben él a bizonyosság: az Úr meg nem szűnik hívni! De van egy másik bizonyosság: Neki szüksége van ránk, hogy meghívásai célba érkezzenek. . . . „Legyetek élő közösség! Nagy nyomatékkal aláhúzott gondolata ez a Zsinatnak: egy közösség mindenekelőtt a tökéletes keresztény étellel mozdítja elő a hivatásokat. Bele nem fáradunk újólá ismételni, miként számos különféle alkalommal tettem, hogy a hivatások a keresztény közösségekben az életképesség cáfolhatatlan jelei. Ki tagadhatná ugyanis, hogy az élőlénynek éppen a termékenység a legnyilvánvalóbb jellemzője? A hivatások nélküli közösség olyan, mint a gyermek nélküli család. Nem tartunk attól, hogy ebben az esetben közösségünknek kicsi a szeretete az Úr és az ő Egyháza iránt“? (A pápa üzenete a hivatások 23. világnapjára. Magyar Kurír fordítása.)

A szentatya, Péter utóda és Krisztus helytartója erre a komoly törekvése apostoli áldását adja. Ne csüggedjünk tehát a mustármag hatalmas fává fog növekedni.

Aki maga nem ég, fel nem lobbanthat másokat.

Pázmány Péter

CSEI-PALKOVICS ISTVÁN SJ.:

Árpádházi Szent Erzsébet

SZENT ERZSÉBET EMLÉKEI
PERUGIÁBAN

Vajon Umbria vonzó tájszépségekkel, művészi alkotásokkal, vitézekkel és szentekkel megáldott földjének központja, Perugia, a maga ősi falaival, égnek meredő tornyaival és féltve őrzött, sokszáz éves múltjával — számon tartja-e még az itt szenttéavatott magyar királyleány emlékét?

A domonkosok régi templomában márványtáblán örökítették meg Erzsébet szenttéavatásának emlékét; a tábla 1860-ig a helyén maradt, de amikor a templomot fegyverraktárnak rendezték be, az emléktábla eltűnt. A városnak Erzsébet tiszteletére szentelt első templomát a várfalakon kívül építették föl 1330 körül, a székesegyház kánonkjainak bőkezűségéből. Az adományozás emlékét freskó örökíti meg az egyik kánonok templomot tartó alakjával. A falfestmény ma a Vanucci-képtárban látható. A templomból a hívek kérésére és XXII. János pápa utasítására, 1338-ban plébániai központ lett és közel 600 éven át részesítette lelki gondozásban a terület szegénysorsú lakóit. A templomot századunk elején bontották le és megmentett öt falfestményét — Erzsébet életéből vett jelenetekkel és csodáival — a már említett városi képtár őrzi. A plébániaterület főútvonalának hagyományból ma is Via S. Elisabetta a neve.

Szentünknek Perugiában az említett freskók a legszebb emlékei. Számunkra a legérdekesebb, a még legjobb állapotban lévő freskó, amely a rózsacsodát ábrázolja. Lajos tartományi gróf megkérdezi Erzsébetet, mit visz a ruhájában? Ő megmutatja a — rózsákat, mert a szegényeknek szánt ételnek közben rózsákká változik át. A háttérben piactér, a Szent mögött térdeplő tömeg, a lábánál pedig a dóm térdeplő kánonokja, amint az Erzsébet-templom modelljét nyújtja át. — Ugyanebben a képtárban látható még öt Erzsébet-festmény is; temperatechnikával készültek, némelyikén az olasz festők kedvelt rózsacsodájával. (Egyébként ez a képtár őrzi árpádházi Szent Margit domonkos apáca egyik szép ábrázolását is.)

Amikor a mai S. Domenico (régén S. Stefano) templom felépült (alapkövét XI. Benedek pápa 1304-ben áldotta meg), a templom egyik legszebb kápolnáját Erzsébet szenttéavatása emlékére szentelték. A krónika említi, hogy 1325-ben a Szent egyik nagy tisztelője Erzsébet-festményt rendelt a kápolna számára. A templom újkori átépítései ez az emlék is eltűnt, de a főoltár mögötti színes üvegablakok egyikén ma is látható Szent Erzsébet képe.

Kivételes tisztelettel veszik körül a ferencesek Szent Erzsébetet, aki — mint tudjuk, a Szent Ferenc III. rendjének egyik égi pártfogója. Ünnepe ma is saját mise- és szolozsma szöveget imádkoznak. Szentjeik közé számítják őt, így érthető, hogy tiszteletének terjesztői Itáliában is leginkább a ferences szellemű férfi- és női rendek és kongregációk voltak. Sok templomukban találunk Szent Erzsébet képeivel. Így a perugiai Chiesa di S. Francesco is őrzi a harmadrend ruhájában ábrázolt Szt. Erzsébet festményt, rokonával, portugáliai Szent Erzsébettel együtt.

Perugiában már 1215-ben alapították a S. Maria de Monteluca klarissza kolostort. Templomában az egyik kápol-

na falfestményén a ferences harmadrend két égi pártfogójának: IX. Szent Lajos francia királynak és Szent Erzsébet magyar királyleánynak a képe látható.

Áhítat és tisztelet övezte Erzsébet emlékét a szenttéavatást követő századokban egész Umbriában. Neves művészek még nagybbszabású műveikbe is beiktatták alakját. Így Perugino festette a klarisszák perugiai S. Agnese kolostortemplomának egyik művészi oltárképét, a Madonna és két szent ábrázolásával. Az egyik közülük a mi Szt. Erzsébetünk: glóriával a feje körül s kezében kosárral, amelyben rózsák láthatók, jelezve az átváltozás csodáját. — A városi képtárban látható Piero della Francesca alkotása, a „Madonna a Gyermekkel és szentekkel“ elnevezésű képe. A hatalmas oltárképet kiegészítő kisebb képek egyikén Szent Erzsébet látható ölében rózsákkal, egy másikon pedig a szent egyik csodájával.

Szent Erzsébet tiszteletének mai képehez tartozik az is, hogy Perugia 45 temploma közül az egyik plébániatemplom és hívőközössége védőszentjét a mi Szentünkben tiszteli és nov. 19-én kegyelettel ünnepli meg emlékét.

Az elmondottak igazolják, hogy a szenttéavatás városában egyháziak és világiak méltó módon tartották tiszteletben a középkor nagy szentjét, még ha az utolsó 150 év állampolitikai viszonyai Itáliában és Németországban nem is kedveztek a szentek tiszteletének.

A szenttéavatási bulla gyorsan jutott el Németországba is, ahol Siegfried mainzi érsek hirdette ki azt az erfurti dómban a hívőssereg újjongó öröme. 3 érsek, 36 püspök és prelátnak s két király volt jelen. A fölemelő ünnepségen a magyar királyság küldöttsége is részt vett — amint azt az egyik erfurti krónika említi. A mainzi érsek ekkor tudatta a jelenlevőkkel, hogy a következő év, 1236. május 1-én kerül sor Marburgban — a pápa megbízásából — Erzsébet földi maradványainak a sírból való fölemelésére és átvitelére (translatio).

Egyébként Erfurtban 10 napos ünnepség keretében idézték föl az ismerős szent emlékét. Nov. 19-én, Erzsébet napján a dómban bőséges alamizsnát osztottak a szegényeknek és ez a szokás 1783-ig megmaradt. Kisebb méretű, de annál bensőségebb ünnepség színhelye volt a marburgi Ferenc-kórház és kápolna a szegények megajándékozásával, ami később a nagyszabású Erzsébet-dóm elkészülte után úgy módosult, hogy a templom nyitott bejáratánál a szegényeknek kendőket osztottak a gyapjút fonó Erzsébet emlékezetére, még 1729-ben is. Ugyancsak a marburgi templomban évszázadokon keresztül az Úrvacsora osztásakor nagy terítőt helyeztek a főoltár elé, amelynek elkészítéséhez a — hagyomány szerint — a fonalat még maga Szent Erzsébet fonta.

A KOPORSÓ-ÁTVITEL ÜNNEPSÉGE

1236. május 1-én óriási hívő tömeg sereglett össze Marburgban, nemcsak Németországból, hanem francia, cseh földről és más országokból. Erzsébet első életrajzírója, a cisztercita Cäsarius kiemeli, hogy a Szent eredeti hazájából érkezett magyar zarándokcsoport is — IV. Béla király képviselőjében — bol-

dogan tanúja volt a szenttéavatást kiegészítő szertartásnak. A birodalom fejedelmei s az országnagyok élén maga II. Frigyes császár is megjelent, aki nagy tisztelője volt Erzsébetnek. Vezeklő öltözetben (a Szentet is ilyen ruhában temették el), mezítláb vett részt a sírfedél eltávolításában, a koporsó kiemelésében, s amikor az ereklyét a templom egyik oltárára helyezték, a császár remekbe készült aranykoronát helyezett a Szent fejére.

A szertartást Siegfried mainzi érsek végezte három másik érsek, 12 püspök és számos pap segédkezésével. Az azt követő ünnepélyes szentmise közben, felajánláskor a császár vezette kezénél fogva az oltárhoz Szent Erzsébet fiát, Hermannt, a császár felesége, Izabella angol hercegnő pedig a Szent két leányát, Zsófiát és Gertrudot. Utánuk já-

rultak Erzsébet holtteste elé Zsófia, az özvegy tartományi grófné, leánya, fiai és az udvar, akik életében mind ellene fenekedtek, megvetették s gyűlölték. Az öröm s talán az indulat vegyes érzelmeivel közeledtek annak a teteméhez, akit olyannyira félreismertek és vértanúná tettek. Hosszasan imádkoztak előtte és a templomnak gazdag ajándékot adtak. A türingiai-hesseni nemesség ugyanígy járt el, jóvá tenni akarva elhibázott magatartásukat Erzsébettel szemben. A hívek sok arany- ezüstneműt, kelyhet, misekönyvet, miseruhákat ajánlottak föl az építendő Erzsébet-dóm díszítésére és fölszerelésére.

Dietrich von Thüringen, Erzsébet életrője följegyezte a hívek véleményét a történetekről: „Akit életében dőrének tartottak, az balgaságával megszegényítette a világot s aki megvetette az evilági dicsőséget, azt most fölmagasztalás éri.“

Németországban még nem volt erekléviteli szertartás, amelyet hasonló fényvel ünnepeltek volna.

(Befejezés a köv. számban)

Célkitűzések és feladatok

Az „Életünk“ munkatársa kérdéseket tett fel az új szerkesztőnek célkitűzéseit illetően. A rövidített riportot az alábbiakban adjuk közre

Riporter: Ön átvette az „Életünk“ felelős szerkesztését, milyen okok vezettek erre a lépésre?

Életünk: Egyrészt Harangozó Feri bácsi nyugdíjba vonulása, másrészt, valakinek be kell töltenie ezt a fontos feladatot.

R.: Miért tartja ezt fontos feladatnak?

É.: A sajtóapostolkodás nem újkeletű dolog, a Szentatyától kezdve a plébánosokig, lelkészekig mindenki felismerte értékét és jelentőségét. A nyomtatott szó közli a napi hirdetendőkön túl az egyházi eseményeket, ezáltal vehetnek részt a hívek az egyházi életben. A sajtó tanít, vagyis hirdeti az evangéliumot. Az egyház tanítói szolgálatának fontos területévé vált különösen évszázadunk folyamán — de nélkülözhetetlen világi szemszögből nézve is.

R.: Ez az egyetlen feladata a sajtónak?

É.: Korántsem! Második feladata a vezetés. Korunk problémái a megváltozott helyzetben súlyosodtak, újabb nehezen megoldható kérdésekkel és helyzetekkel gyarapodtak, amelyeknek kellős közepén állva a napi gondokkal és feszültségekkel megrakott, sőt megterhelt hívő nehezen találná meg a helyes utat. Az egyház a sajtó által is vezeti a nyáját, kibontja a feldolgozásra váró kérdéseket, beleszövi Jézus tanítását, gyakorlati megoldásokat mutat fel a megengedhető határain belül.

R.: Mit ért ön a „megengedhető határok“-on?

É.: A pásztor, azaz az egyház nem csupán a helyes megoldásokat, utat kell megmutassa, hanem a határokat is, amelyet nem szabad túllépni.

R.: És aki túllépi a határokat?

É.: Az bünt követ el. Ennek felmutatása természetesen általános formában az egyház feladata, a sajtó útján is.

R.: Miért fontos az egyháznak saját újságjában bűnökről tudósítani?

É.: Természetesen nem a napi büntnyekről, mint a szenzációéhes napilapok, amelyek a büntettek olvasóiért értékesítésből élnek. Jézus többször felhívta a figyelmet a pásztor — a jó pásztor — kötelességére: nem csupán dús legelőről kell gondoskodnia, hanem világosan meg kell mondania, melyik

út vezet a tilosba és hol kezdődik a tilos. Ugyanígy azonban rá kell mutatnia a tilosból — a bűnből — visszavezető útra is.

R.: Mennyien olvassák el a tilalmakat és útmutatásokat?

É.: Az olvasás mértéke változó. Azok számára, akik elolvassák és készségesen fel kívánják használni, érdemes és kell a sajtón keresztül is hirdetni az evangéliumot. Ők azok, akik lelki öröme is éhesek, amelyet Krisztus az egyházon keresztül nyújt nekik. A lelkész sem azoknak prédikál, akik nem jöttek el a szentmisére.

R.: Gondolja, hogy Isten szempontjából fontos lap az Életünk?

É.: Isten különböző módon nyújtja, kínálgatja kegyelmét és örömét, azaz evangéliumát. Aki elfogadja, részesül lelkiségének épülésében. Ne feledjük el, e lelkiséget elsősorban Isten építi, készíti, formálja bennünk, mi csupán munkatársai és egyben másodlagos szempont vagyunk. Ebből a szempontból minden közvetítő eszköz fontos lehet Isten számára.

R.: Nem tudja Isten egyedül létrehozni bennünk a lelkiséget?

É.: Közreműködésünk nélkül nem akarja.

R.: Miért nem?

É.: Isten adta nekünk a szabad akaratot, hogy dönthessünk Vele való együttműködésünkről. Ha ezt megkerülve „meghódítana“ minket, ki kellene kapcsolnia döntési szabadságunkat. És ezért nem akar bennünket „nélkülünk“ üdvözíteni. Következésképpen ezért szükséges, sőt elengedhetetlen előfeltétel, hogy az általa nyújtott és felkínált adományokat fel is használjuk.

R.: Lehetséges-e egy olyan vetülete a helyzetnek, hogy valaki ezért nem olvassa el az „Életünk“et, mert számára unalmas, illetve nem mond eleget. Mennyire érdekes ön szerint a lap?

É.: Erről az olvasók véleményét kell meghallgatni.

R.: Szólnak erről?

É.: Szólnak hozzászólás, levél útján, de telefonon is. Egy-egy levélnek százszoros értéke van, mert több száz, vagy több ezer olvasó közül, akiknek ugyanaz a véleménye szerte Európában, csu-

(Folytatás az 5. oldalon)

MÁRIACELLI ZARÁNDOKLAT

A hagyományos máriacelli magyar zárandoklatunkat szeptember 20–21-én tartjuk.

A zárandoklat rendje a következő:

20-án, szombaton 16.45-kor ünnepélyes bevonulás a bazilikába és este 8 órakor gyertyáskörmenet.

21-én, vasárnap de. 10-kor ünnepélyes püspöki nagymise. Ennek keretében történik Molnár Ottó diakonus pappászentelese. 14 órakor búcsúajátosság a bazilikában.

Másnemzetbeli zárandokok nagy tömegei miatt fontos, hogy a csoportok a legrövidebb időn belül szerezzenek szállást.

Célkitűzések és feladatok

(Folytatás a 4. oldalról)

pán egy-egy ragad tollat és veszi a fáradságot, időt, véleményének — első sorban nemtetszésének — kifejtésére. A többi megelégszik otthoni hangos dohogással.

R.: Mennyire tehető az „Életünk“ viszonylatában egy levélíró „számértéke“, azaz hány hasonló véleményű ember nevében ír?

É.: Ezt csupán nagy cégek tudják megállapítani hosszadalmas és költséges vizsgálatok során. Az „Életünk“ financiai helyzete nem engedélyezi a tudományos felmérést. De nézzünk meg hasonlítás alapul néhány adatot: 1972-ben az osztrák televízió egy ilyen irányú felmérés szerint egy telefonhívást 18.000 néző véleményének, egy levelet 37.000 néző véleményének tulajdonított. Vagyis, öt levél 185.000 néző állásfoglalását tükrözte a mintegy egy millió néző közül. Az „Életünk“ esetében erős redukálás után érnénk a hozzávetőlegesen több százas számhoz. De akkor is rengeteget ér egy levél. Még többet, ha az író meglátásait fel lehet használni.

R.: Felhasználható lenne-e, ha valaki „ifjúsági rovatot“ ajánlana, hogy ők is érdekelve és főleg képviselve érezzék magukat?

É.: Feltétlenül. A kérdés csupán az, mennyiben használná fel ez a korosztály a nyújtott lehetőségeket saját lelkiségének képzésére. Mennyire szólna hozzá, nevezne meg kérdéseit, amelyek foglalkoztatják. Ne feledjük el, ma nem időszzerű, nem elsőrangú problémája a fiataloknak a hitbeli elmélyedés, a keresztény élet kegyelmi megélése.

R.: Ezek szerint ön „leírta“ az ifjúságot?

É.: Egyáltalán nem, ha a fiatalok csoportjai érdeklődést mutatnak, szívesen nyitunk számukra rovatot. Annak viszont nem látom értelmét, hogy bármilyen célcsoport számára szerkesszünk jövőbe mutató utat, amelyet nem vesznek igénybe.

R.: Jött-e létre kontaktus az ifjúsággal?

É.: Ezúton kérem őket, kapcsolódjanak be, intézzenek hozzánk kérdéseket, tárlják fel kétségeiket, szívesen válaszolunk a lap hasábjain és máris megteremtődött számukra a rovat.

R.: Milyen terveik vannak, hogy képviseli el az „Életünk“ jövőjét?

É.: Mint a lap neve is mutatja, az életünk-et kell szolgálnia. Az élet előnézés, problémák megoldása, útmutatás, szakaszonkénti építés és gyarapodás. A lap katolikus újság, ezért elsőrangú célja a lélek, a hit, a kegyelem közvetítése.

Egyház és világ

R ó m a . Az ukrán katolikus egyház Nyugaton élő feje, Lubachivsky bíboros, általános akcióra hívta fel a világot a Kiev közelében fekvő atomerőműben történt katasztrófa áldozatainak megsegítésére. Az ukrán bíboros egyben felhívta a szovjet vezetőséget, engedje meg, hogy egyházi karitatív szervezetek haladék nélkül a szerencsétlenség színhelyére szállíthassák a szükséges segélycikkeket. „Az ilyen nemzetközi segítség a keresztény és emberi szolidaritás jelének kell tekinteni és a károsultak érdekében nem lenne szabad azt visszautasítani“ — tette hozzá az ukrán főpap.

Nevezhetném úgy is, első helyen a valóságos cikkeknek — az evangelizációnak — kell állniuk. A vallási információknak jut a második hely, ezután következnek a világnézeti írások.

R.: Ezek közül melyiket olvassák a gyermekek?

É.: Ők a gyermekrovatot, ha akad rovatvezető, aki elvállalja. Sok gyermek nem is tud magyarul olvasni, de édesanyjuk, vagy édesapjuk felolvashatja nekik.

R.: És ha a szülőknek nincs idejük felolvasni, vagy túlságosan fáradtak a napi — néha kettős-, műszak — után?

É.: Akkor a gyermekek nem nőnek bele vallási nyelvünkbe és a következő generációnak nem lesz szüksége magyar lelkészre, mert vallási nyelve az ország nyelve s így nem érzi otthon magát már a magyar misén sem. Hogy az ország nyelvén törekedni fog-e lelki életet élni, az több mint valószínűtlen. Így nagyon gyakori lesz az olyan eset, amikor a fiatalok — szüleik fáradsága vagy időhiánya miatt — vallási téren két szék között a padlóra esnek. A gyermekkor élmények rakják le a későbbi keresztény emberség alapjait, amire majd építeni tud. De ha nincs mire?

R.: Sokan megvannak a vallás gyakorlása nélkül. Miért éppen nekünk kellene a szokottnál nagyobb erőfeszítéseket tennünk vallási téren?

É.: Mi rendkívüli helyzetben élünk: távol földrajzi hazánktól, kulturánk talajától s még sok mindentől. Közel a felszívódáshoz, közel az értékek elsekélyesedéséhez, a modern kísértésekhez, a szalonképessé vált új-pogányság bálványaihoz. Nekünk nem tíz körömmel, de százal kell küzdenünk az alámerülés ellen. Egyenként, a családban, de a közösségeinkben is!

R.: Hogyan látja ezt megoldhatónak?

É.: Istenbe kell kapaszkodnunk. Márciusban Kabdebó Tamást, az Írországban élő magyar író és költőt megkérdezték müncheni előadása után: hogyan maradhatott meg az ír nép nemzeti öntudatában, amikor nyelvét is elvesztette? — Belekapaszkodtak a katolikus vallásba — hangzott a válasz, így őrizték meg nemzeti öntudatukat — a valóság által — az angol nyelvi és kulturális tenger közepén. Elgondolkodtató. De utána cselekednünk is kell. Régi magyar mondás szerint Isten megáldja az emberek munkáját, fáradozását, műveit. Élünk vallási téren is olyan életet, hogy legyen — továbbra is — mit megáldania Istennek.

R.: Köszönjük a beszélgetést. ●

M a n a g u a . A nicaraguai főváros érseke, Obando y Bravo bíboros május 1-én, a munkás Szt. József ünnepén mondott szentmisében védelmére kelt a munkások sztrájk-jogának. — Ettől a jogtól a nicaraguai munkásokat megfosztotta a szandinista kormány tavaly októberben, a rendkívüli állapot bevezetésekor.

*

R ó m a . II. János Pál pápa április 26-án fogadta annak a konferenciának résztvevőit, mely Rómában a család jogairól értekezett a polgári és egyházi közösségben. Hozzájuk intézett szavaiban a pápa felhívta a hatóságokat az egész világon, ezeknek az elidegeníthetetlen jogoknak tiszteletben tartására az egyházzal való együttműködésre. „Ha a kormányok a törvényhozásban nem ismerik fel a család különleges értékét a társadalom számára és közömbös megfigyelőként állnak a szexuális- és házasság értékei előtt, akkor hozzájárulnak az erkölcsi bomláshoz“ — emelte ki a pápa, majd rámutatott a család jogaira a gyermek katolikus nevelését illetően.

*

M ü n c h e n . Péter Werenfried van Straaten, a „Kirche in Not“, „A bajba jutott Egyház“ című segélyszervezet alapítója, május 4-én a bajor fővárosban tartott sajtókonferenciát „Az üldözött Egyházért“-nap alkalmából. Ebben az évben a vietnami egyház problémái álltak a középpontban. A belga premontrei szerzetes, aki többször látogatott el Dél-Vietnamba, elmondta: milyen embertelen üldözésnek vannak ott kitéve a katolikusok, püspökök, papok és hívek egyaránt. Jelenleg legalább 100 pap van ún. átnevelő táborokban. A hatóságok számos püspököt házi őrizetben tartanak, a szemináriumokat bezárták, a szerzetesrendeket gyakorlatilag megszüntették. Az állam megkísérli egyfajta békepapi mozgalom létesítését, eddig nem sok sikerrel. Az atya elmondta, hogy az általa alapított szervezet igyekszik támogatni a vietnami katolikus egyházat és segíti a hajón menekülőket.

*

A l g h e r o / Szardinia. Egy újonnan létesített olasz békedíj egyik kitüntetettje Glomp bíboros, lengyel prímás. A „Kultúra a békéért“ nevű díjat a varsói érseknek a lengyel nép érdekében kifejtett „emberbaráti tevékenysége“ elismeréséül ítelték oda.

*

B o g o t a / Kolumbia. A latinamerikai püspöki tanács elítélte egyes kormányok önkényes intézkedéseit az egyházi tájékoztatási eszközök ellen. Nicaraguában a katolikus rádióadóállomást a szandinista kormány bezárta, de a katolikus sajtó Chilében és Guatemalában is állandó represszióknak van kitéve.

KNA

*

A n i c a r a g u a i püspöki konferencia Rómában nyilatkozatot tett közre, melyben az ún. népi egyházat, az „Iglesia popular“-t, lázítással vádolja és az azt képviselő papoknak, akiknek nagyrésze külföldi, szemére veti, hogy éket vernek a hívek és a főpásztorok közé, amennyiben rágalmakat terjesztenek. Az ún. „népi egyház“ a szandinista kormányt támogatja a hivatalos egyházzal szemben.

*

II. János Pál pápa kihallgatáson fogadta a Fidzsi-szigetek álta-

PROKOP PÉTER:

„Mi illumino d'immenso“

A cím Ungaretti* egyik verssora. Jelentése sokkal tömörebb, hogyszem az egyszerű fordítás visszaadhatná. „Fény van bennem a végtelenből“, „Átvilágít rajtam a mérhetetlen“? Olyasfélét sikerült neki költői csapdába ejtenie, hogy az ember, a különös teremtmény adottságain átsüt az isteni. Szinte kistenekké válunk, istenfélékké nőjük magunkat. Ez a hivatásunk, mert ajándékainkat magasabb fokon ugyan, de csak Teremtőnk birtokolja. Szellem világból valók is vagyunk, amivel egyik lény sem dicsekedhetik környezetünkben.

Szent Ágoston is emlegeti ezt a kiváltságot: magad képére teremtettél minket. Még hozzáteszi azt is: Nyugtalan a szívünk, míg csak meg nem nyugszik Benned.

A csecsemő világra jöttekor fölsír, s ezzel beáll a levegőt lélegzők csoportjába. Kielégíthetetlen szomjúsága is megkezdődik ezzel, ahogy a tenger ráncigálja a hegy patakját, amely a tenger ágyába kívánkozik. A tengerhez tartozom, belőle vagyok, csak átfutom a szép mezőket, havas hegyeket, csalogató erdőszéleket, de idegeimben a nyugtalanság, csörögve s vergődve törekedem, nem is tudom hová. A világmindenséget a beléje ojtott törvények kormányozzák, lelkem örök elégedetlensége hajszol: nem lehet nyugtód Nélkülem.

Az egyiptomiak vésték mozdulatlanra szobraikat; aki az öröklétbe elért, már nem vágyódik sehová. A görögök meg változatlan mosolyra merevítették a túlvilágiakat, ahol a jólét állandóságába nem zavar többé bele semmi.

Figyeled-e az utca zűrzavarát? A folyócskát cibálja így maga felé az óceán.

Az állatnak, ha kielégítette ösztöneit, nincs több igénye. Neki ez a föld a mennyország. A hal száraz parton nem élhet, a fecske röpülve hörpinti ételeit, a gleccser meg nem állhat, a mélység törvénye lefelé húzza. Nem láttuk sohasem, nem is gondolunk rá, ha ellene harcolunk is, kitárt karjához közeledünk. Olvastam valahol: az ember születése pillanatában már szerelmes egy szeretőbe.

„A végtelen süit ki belőlem“. Ha a jó-ságából osztogatok, szeret meg más engem. A jegyes is azt kívánja mátkájában, ami isteni benne.

Ha az élet ünnepnapjain belülről elöntött egy-egy pillanat, s azt véltem, most boldog vagyok, kigyulladt lelkem lampionja, egy szikrája volt az örök békeességnek.

Földbegyökerezett-e már lábam a hegyorom csókján a felhőnek, megcsavarta-e szívemet az aranyadár gondja, elérzékenyedtem-e a fehérgalléros margarétán, kerestem-e szivárványt a harmatcsöppben, megköszöntem-e, hogy örülni tudok a szépnek? Ilyenkor fölragyogott bennem mindig az Isten.

Letisztogatom-e néha lelkemről a kormot?

* Giuseppe Ungaretti (1888-1970) olasz lírikus. Kezdetben a szimbglizmus és futurizmus híve, későbbi verseit a nagyobb egyszerűség és muzikalitás jellemzi. (Szerk.)

lános kormányzóját, Sir Penata Ganilau-t. Vatikáni megfigyelők a kihallgatást kapcsolatba hozzák a pápa november végére tervezett távolkeleti útjával, melynek során a Fidzsi-szigeteket is meglátogatja.

Cserkész-érettségi

A Magyar Cserkész Szövetség kis brosrát adott ki, amely ismerteti a magyar cserkész-érettségi vizsgák szabályait, írásbeli és szóbeli tételét. Emellett táblázaton és grafikusán is kimutatja: hány fiú, illetve leány érettségizett 1955-től 1985-ig a nemzeti tárgyakból: történelem-, irodalom-, föld- és néprajzból. Megtudjuk a füzetből, hogy eddig több mint ezren tettek (cserkészek és nem cserkészek) ilyen kiegészítő magyar érettségit, a szabadidő feláldozásával is vállalva a tanulást, a számukra nem könnyű-, magyar nyelven való ismeretek elsajátítását. (A vizsgázók 43 %-a volt fiú és 57 %-a leány!) Az írásbeli vizsgák három óráig komoly erőfeszítést igényelnek, a szóbeli pedig, — ami Amerikában teljesen ismeretlen — különösen nagy feladatot elé állítja a külföldön született diákokat.

Lapozgatva a füzetet, látja az ember: mennyi munka, energia, áldozatvállalás van a cserkészlet eme minden dícséretet kiérdemlő kezdeményezésében.

A cserkész-érettségi természetesen magában foglalja az egész Kárpát-medence történelmi és földrajzi anyagát, sőt nem feledkezik meg a nagyvilágban diaszpórában élő magyarságról sem. Kétségkívül a cserkészvezetők hozták a nagyobb áldozatot a Nyugaton élő magyar fiatalság magyar szellemű művelése érdekében. A nyelvtanfolyamok, tanuló táborok megszervezése, kvalifikált tanerők beállítása, megfelelő tankönyvek elkészítése nem csekély erőfeszítést igényeltek. Az elmondottakon kívül szükségessé vált a külföldi gyermekek nyelvén írt történelemkönyvek kiadása is, ami eddig már 20 ezer dollárt emésztett fel. Mindennek célja nyilvánvaló: nem kevesebb, mint a „kiszáraztatás” határain túl felnövő fiatalság megtartása és — Széchenyi István kifejezését kölcsönözve — „kiművelt emberfők” nevelése, hogy ezek a fiatalok vállalják és majd tovább folytassák a munkát a magyarságszolgálat jegyében.

A tájékoztató füzethez Benedek Lászlóné, cserkész-tanfelügyelő és Bodnár Gábor, a Szövetség ügyvezető elnöke írt rövid eligazító bevezetőt.

Szamosi József

A MÜNCHENI

MAGYAR KATOLIKUS MISSZIÓ ÚJ EGYHÁZKÖZSÉGI TANÁCSA

Május 6-án a Magyar Katolikus Misszió nagytermében került sor az alakuló gyűlésre. Az Egyházközségi Tanács 16 résztvevőből álló testülete — beválasztott és behívott tagokkal kibővítve — újra választotta elnökségét. Az Egyházközségi Tanács összetétele így alakult:

Elnökség: Czupy József, elnök; Farkas-Bartos Júlia, elnök helyettes; dr. Cserháti Ferenc, plébános.

Rendes tagok: Detre György, Eller Ferenc, Gombár János, Kéry Bálint, Kovács K. Zoltán, Kovács Zoltán, v. Köllek György, Lengyel László, Meker Árpád, Patak Tamás, Rogge-Solti László, Sámokréthy Krisztina, Steinbach Tamás, Wiedra Mónika.

A baráti légkörben lezajlott gyűlésen szakcsoportok alakultak a publicisztikai, az ifjúsági, az ökumenikus és a kulturális-szórakoztató munka elősegítésére a Magyar Katolikus Misszió.

Megjegyezzük még, hogy minden vasár- és ünnepnapon magyar nyelvű szentmisét hallgathatnak híveink a Damenstifts Kirchében: München 2, Damenstiftstr. 1, — Alzheimer Eck —, mindig délelőtt fél 11 órakor.

Hírek - események

II. János Pál pápa május 11-én, Ravenában, mintegy 20.000 fiatal előtt mondott beszédében arra figyelmeztetett, hogy a jelen döntő pillanatában az emberiség alapvető értékei forognak kockán. „A fejlődés és a jóvátehetetlen pusztulás választója előtt állunk, — mondta a pápa, majd így folytatta — Minél inkább megközelítjük a technikai fejlődés csúcát, annál több kár éri az emberi élet gyökereit. A haladással növekszik a környezetszennyeződés kockázata, ahogy ezt a napokban egy atomerőmű robbanása igazolta. A technika — emelte fel hangját a Szentatya — lehetővé teszi azt is, hogy az ember a Földet lakhatatlanná, a levegőt veszélyessé és az eget félelmetessé változtassa”, — majd hangsúlyozta, hogy a technika nem feledkezhet meg az emberről.

*

A nyugatnémet KARITASZ szervezet 65 tonna tejpót küldött a csernobili katasztrófa következtében radioaktivitással szennyeződött friss tej pótlására a lengyel gyermekek számára. Ezenkívül 90 tonna tejpor érkezett repülőgépen az AMERICARE nevű USA-beli magán-segélyszerv ajándékaként. A tejpor elosztását a lengyel püspöki kar karitatív bizottsága intézi.

*

Az Adria partján fekvő Cernia városkában minden évben, Urunk mennybemenetele ünnepén van a tenger-megáldás szertartása és a halászkok által rendezett „a tenger eljegyzése” nevű népszokás. Idén II. János Pál pápa maga áldotta meg motorcsónakról a tengert, és beszédében a termőföldhöz hasonlította, amelyből úgy él a halászember, ahogy a földműves a földből. — Ugyancsak csónakból nézte végig a pápa a hagyományos tenger-eljegyzése népszokást, mikoris egy aranygyűrűt dobna be a vízbe, mely az utána ugró búvárok közül azé lesz, aki kihalássza.

*

Armando Vera-t, II. János Pál pápa helikopter-pilótáját, halálos szerencsétlenség érte. Az 50 éves pilóta egy katonai repülőgéppel, a Róma közelében lévő latinai hadi repülőtéren lezállás közben lezuhant.

*

Chilében az egyház és a kormányzat közötti viszony tovább romlott. Juan Francisco Fresno Larrain kardinális a santiago-i szegénynegyedben végrehajtott rendőri- és katonai razziákat éles hangon elítélte és azokat „az emberi méltóság elleni merényletnek” nevezte.

*

A Bajor Katolikus Akadémia az idei Romano-Guardini díjjal a 80 éves Franz König bíborost, a volt bécsi érseket tüntette ki. A díjjal 10.000 DM is jár.

*

A moszkvai rádió bejelentette, hogy a 11. században épült és a 2. világháború során szétrombolt kiev-i „Mennybemenetel templomot” újjáépítik. A meglévő feljegyzések és fényképek lehetővé teszik az eredeti műemlék épület helyreállítását. Tervek szerint az építkezési munkálatok 1991-ig tartanak s az épület történelmi és kulturális múzeum céljait fogja szolgálni.

*

Idén is megemlékeztek Esztergomban a főegyházmegye védőszenstjéről, Szent Adalbert püspökről, aki 997-ben vértanuhalált szenvedett. Az ünnepi misét április 13-án Tóth Ká-

rolly protonotárius kanonok, szécsényi plébános mondta Lékai László bíboros prímás, a főkapitány, valamint nagyszámú hívő jelenlétében. A homília méltatta Szent Adalbert szerepét őseink megtérítésében. Üldözések elől menekülve talált menedéket Géza fejedelem környezetében és nagy hatással volt az ifjú Szent Istvánra is.

*

A Berlin-Brandenburg-i evangélikus egyház Kelet-Berlin-ben ülésezett szinodusa aggodalmának adott kifejezést az NDK-ban egyre inkább terjedő, a gondolkodást és az egész életet átjáró militarizálás miatt. Gottfried Forck keletberlini püspök utalt az ifjúság köreiből tapasztalható nyugtalanságra, melyet ez a jelenség előidéz. A fegyveres katonai szolgálat megtagadásával kapcsolatban, az evangélikus püspök idézte az állami hatóságok válaszát az egyházak kérésére, egy általános fegyvernélküli katonai szolgálat rendszeresítését illetően. A varsói szerződésre való hivatkozást — mint magyarázatot — az egyházak nem fogadják el — mondta a püspök — és felszólította az állami hatóságokat, hogy az ún. „építő katonák”-at, akik fegyvernélkül teljesítik katonai szolgálatukat, ne állítsák be katonai berendezések építésére.

*

Hosszú tárgyalások után a magyar kormány engedélyezte, hogy a magyar katolikus sajtószolgálat, a Magyar

Kurir, kéthetenként németül és franciául is megjelenjék.

*

Bulányi György, piarista szerzetes, a magyarországi báziscsoportok egyik ismert vezetője, nyilatkozatban válaszolt Cserháti József pécsi püspöknek egy, Bécsben adott interjújára. A Magyar Püspöki Kar titkára az osztrák fővárosban megjelenő Katolikus Hírügynökségnek adott nyilatkozatában azzal vádolta Bulányit és követőit, hogy egyedül magukat tartják az igaz egyháznak és azzal gyanúsítják a püspököket, hogy nem állnak az evangélium alapján. A piarista szerzetes kijelentette: „Semmiképpen sem akarjuk magunkat elválasztani a hierarchiától és ismételten kifejezzük készségünket a kibékülésre”. Visszautasította azt a vádat, hogy függetleníteni akarnák magukat a hierarchiától, vagyis a püspököktől és a pápától — jelenti Bécsből a Katolikus Hírügynökség.

*

Krasewski v a r s ó i segédpüspök a Szent Szaniszló templomban a hazáért mondott szentmisén visszautasította a lengyel hatóságok vádaskodását, miszerint a „hazáért mondott szentmisék” zavarják a közrendet. „Mi katolikusok — mondta a püspök — szeretjük hazánkat és szolgáljuk, éppúgy mint az ateisták, sőt talán még jobban”. A Szent Szaniszló templom temetőjében temették el a lengyel belügyminisztérium emberei által meggyilkolt Popieluszko atyát, aki ezeknek a hazáért tartott szentmiséknek volt a kezdeményezője.

A Katolikus Szemle új száma

Az évnegyedes folyóirat idei első száma különösen gazdag. Szerkesztője Békés Gellért, a római bencés egyetem tanára, vezércikkében elvilágiasodott korunk emberének egyik alapvető kérdésére válaszol: Vajon mi szükségünk van az egyházzal; mennyiben tekinthető a vallás magánügynek? Czako Gábor, számos feltűnést keltő regény szerzője, a Mozgó Világ 1983-ban feloszlott szerkesztőségének volt tagja Rőczey János kérdéseire válaszolva elmondja: mit jelent ma katolikus írónak lenni Magyarországon? Érdekes, új kutatási eredményekkel gazdagítja magyarságismeretünket a Szemle oldalain Györffy György professzor „A magyarok és Magyarország keresztény hitre térítése” című írása. A tanulmányt eredetileg egy pápai és két francia intézmény Rómában rendezett tudományos tanácskozásán adta elő, amelyről az örök városban doktoráló Somorjai Ádám bencés tanár számol be külön tudósításában.

Kiemelkedő jelentőségű Illyés Elemér, az ismert nevű erdélyi történész kritikus elemzése a dákoromán folytonossági elméletéről. A genovai egyetem magyar előadója, Fáj Attila Madách Imre történelemszemléletéről szóló tanulmányában „Az ember tragédiája” filozófiai alapjait kutatja. „Félbemradt reformkor” címmel a Katolikus Szemle szerkesztősége tavaly új tanulmányorozatot indított a 30/40-es évek katolikus társadalmi reformmozgalmairól. Ebben a számban Kovács K. Zoltán a Katolikus Agrárfilozófiai Legényegyletek Testülete (KALOT) központi szervezetét és Népfőiskoláinak hálózatát ismerteti, valamint Ijjas Antal egykori riportját közli a hajdúdorogi görögkatolikus Népfőiskoláról. A KALOT egyik felvidéki származású vezető egyénisége, Babóthy Ferenc a mozgalom háború utáni újrakezdésének, küzdelmeinek és végül rendeleti felszámolásának

részleteiről számol be, eddig ismeretlen adatokat is közölve.

Farkasfalvy Dénes, cisztercita szerzetes, a jelenleg Rómában élő neves zsolnárfordító, Lukács evangéliumának a nyolc boldogságról szóló részletét igyekszik közelebb hozni a mai ember életszemléletéhez.

A Katolikus Szemle rendszeresen nyomköveti a magyar és a világegyház jelentősebb eseményeit. Ebben a számában a pápa levelét olvashatjuk, amelyet Európa püspökeinek írt az elkereszténytelenedett Óvilágban élő egyház alapvető problémáiról. Az „Egyház a világban” című rovatában a világiak lelkipásztori munkájára vonatkozó új állam-egyházközi megállapodásra és egy új női szerzetesi közösség létrehozására vonatkozó tárgyalásokra hívja fel a figyelmet.

Megyeri Tamás két szlovák történész tanulmányából idéz a folyóirat „Kisebbségi sors” című rovatában, akik őszintén feltárják a magyarság törvényellenes és embertelen elnyomását Szlovákiában.

Hanák Tibor Horváth Sándor domkos hittudósra, a neotomizmus nemzetközi híru magyar képviselőjére emlékezik halálának 30. évfordulója alkalmából. Simándi Ágnes a 70 éves Tűz Tamás költészetét méltatja, Haas György a bátor katolikus publicistára, Kunszery Gyulára hívja fel a figyelmet. A kiváló német szakos tanár, volt országgyűlési ellenzéki képviselő most lenne 80 éves. Ezenkívül könyvismertetés és a „Barátaink” című rovat teszi érdekes olvasmánnyá a Rómában megjelenő Katolikus Szemle idei első számát.

*

Megrendelhető a következő címen: KMEM-Sekretariat, Oberföhringer Str. 40, D-8000 München 81. Ára egy évre 35 — DM.

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Linz: Március 23-án Welsben dr. Horváth Géza hittanár, tanügyi főtanácsos megkeresztelte **Miklós Viktort**, Miklós Károly és Zsuzsanna fiát. A résztvevők mélyszégyen hittel kísérték a szentség kiszolgáltatását. Ez a keresztelő számára is élményt jelentett.

Elsőáldozáshoz járult március 25-én Bad Kreuzbergben **Bagaméri Ferenc**; — **Milibák Timea** április 17-én Taufkirchenben járult első ízben az Úr asztalához.

Halottaink: **Molnár László** tanár, festőművész elhunyt Bad Hall-ban; — Idős honfitársnőnk **Munkácsy Erzsébet** Haidban elhunyt. Életének utolsó szakaszát öregotthonban töltötte el; — **Farkas Stefániát** 80 éves korában szolgáltotta magához az Úr; — **Somogyi Rudolf** 80 éves korában meghalt Welsben. — Nyugodjanak békében.

AUSZTRÁLIA

Születések: **Kovács Rob** és **Dianne**nak április 5-én kislányuk született: **Stacey Michelle**; — **Lödi Antal** és **Veronikának** ápr. 8-án fiúgyermekük született, a **Christopher** nevet kapta; — **Pidhirnyi** (Váradí) **Bobbie** és **Patricnek** március 29-én kislányuk született: **Timothy Pau**. — Gratulálunk a boldog szülőknek!

Halózáss: **Tóth Helene Eleine Anne** testvérünket április 10-én helyezték örök nyugalomra a karakattai temetőben.

NÉMETORSZÁG

Freiburg: Május 1-én keresztelték a freiburgi magyar szentmisék énekvezetőjének, **Kovács Zoltánnak** unokáját, **Georg Philippet**, Kläse Albert és Kovács Mária kislányát, Seefeldben. Isten áldása és oltalma kísérje a kicsi ember testi-lelki fejlődését és jókívánásaink is, hogy örömük legyen benne mind a szülőknek, mind a nagyszülőknek.

Halózáss: **Dr. Gödrösy Béla** ügyvéd, életének 74. évében Heidelbergben elhunyt. 1946-ban sok ezer honfitárral együtt kénytelen volt elhagyni hazáját és otthonát. Ennek ellenére megőrizte nevét egypetven hűségét és ragaszkodását is régi hazájához. Mannheimben, a május 4-i szentmisével emlékezünk meg róla s kértük az Urat, hogy adja meg neki, a minden körülmények közt hűséges gyermekének a hűségének ígért jutalmat.

Ats Sándor életének 64. évében elhunyt Bad Krozingen-ben (Baden). Súlyos szívoperáció után, amikor már mindenki felgyógyulásában reménykedett, még aránylag fiatalon hívta magához az Úr, örök országába. A freiburgi hívő magyarság május 25-i szentmisével emlékezett meg róla és ajánlotta elhunyt testvérünk lelkét Istenünk irgalmas szeretetébe.

Köln: **Keresztelés:** Április 19-én a keresztelésben részesült **Juricskay Tibor Miklós Gábor**, **Juricskay Tibor** és **Rédey Ágnes** gyermeke. A gyermek szüleinek és nagyszüleinek sok örömet kívánunk a szeretett gyermekben.

*

Rövid, súlyos betegség után, 1986. május 12-én, 62 éves korában, Penzbergben (Felső-Bajorország) elhunyt LÉGRÁDY LÁSZLÓ. Ugyancsak Penzbergben temették. Középkorúit a pécsi jezsuitáknál, a Pius Gimnáziumban végezte. Lelekesen vett részt az 56-os forradalomban, ezért kellett elhagynia hazáját. Nyugat-Németországban letelepedve szép anyagi pozíciót vívott ki magának és egyik legismertebb vezető személyisége volt a nemzeti emigráció életének. A penzbergi gyászszertartást dr. Harangozó Ferenc és dr. Eperjes Ernő tartották; a sírnál Nt. Sipos Tibor, müncheni ref. lelkész, Katona Sándor és Tollas Tibor, a Nemzetőr főszerkesztője mondtak búcsúztatót.

*

München: **A Szentkereszttségben részesült: Szeőke Kornélia Izabella**, dr. Szeőke Szilárd és Németh Judit kislánya, született 1985. május 30-án, keresztelték 1986. február 23-án.

Házasságot kötöttek: Raab Günter és Takács Krisztina, 1986. április 19-én a müncheni St. Georg templomban; — **Huhn Robert és Sövenyházi Ilona**, 1986. március 1-én Münchenben; — **Tippelt Udo és Johannes Brigitte**, 1986. április 19-én ugyancsak Münchenben.

Halottaink: **Makk Antal**, 26 éves korában, április 11-én, Spanyolországban baleset következtében meghalt. Temetése április 21-én volt a müncheni Westfriedhofban; — **Prof. Mannheim Zsigmond**, 76 éves korában, 1986. március 25-én Münchenben meghalt. Temetése április 2-án volt az Ostfriedhofban.

In memoriam

P. DR. TOMEK VINCE SCH. P.

1892 – 1986

Az „Osservatore Romano“ április 19-i számában a Piarista rend generálisa nagy fájdalommal tudatja, hogy P. Tomek Vince, a Rend volt általános főnöke 1947-től 1967-ig, 18-án éjjel elszenderült az Úrban. Addigra már a Vatikáni Rádió szétsugározta a hírt a világ minden tájára és szomorúan vetjük tudomásul, hogy szegényebbek lettünk egy nagy magyarral, aki egész életét a Rendnek és az egyetemes egyháznak szentelte.

A Kegyes Tanító Rend egy tehetséges felvidéki fiút segített a papi pályára az ő személyében, aki példás életével és apostoli munkájával bőven visszafizette az érte hozott áldozatokat.

1892. november 11-én Palocsán született, a mai Csehszlovákiában, egy tízgyermekes család kilencedik tagjaként. A rendbe 16 éves korában, 1908-ban lépett, az első fogadalmat 1909 augusztusában, az ünnepélyeset ugyanebben az évben, december 24-én tette le. 1916-ban szentelték pappá. A budapesti teológiai fakultáson 1919-ben teológiából és kánonjogból doktorált. Pappászentelése után azonnal elkezdett tanítani a Rend fiatal tagjai között, ahol morálist, kánonjogot és francia nyelvet oktatott. Emellett jelentős írói tevékenységgel, valamint az újoncok kiképzésével is foglalkozó kitűnő pedagógusként hívta fel magára előljárói figyelmét. Már 1928-tól résztvett a magyar tartomány kormányzásában, sőt 1946-ban tartományfőnökké emelték.

1947-ben a Nagykáptalan Rómában első szavazásra rendfőnökké választotta. Ő volt az első magyar ebben a tisztviselésben. Így kezdődött hosszú életében egy terjedelmes szakasz, amely 1967-ig tartott. Valójában az első nyolc év után újraválasztották és még kétszer tüntették ki bizalmukkal a nagykáptalan küldöttei, így pontosan húsz esztendőig állott a Rend élén, ami egyetlen ennek történetében! Rengeteg eseményrel, szorgalmas munkával, de gazdag eredményekkel teli életének ez a szakasza. Gondoljunk csak arra, hogy a Közép-Európában elvesztett 24 rendház helyébe P. Tomek 70 újat emelt a többi országokban! Rendfőnöksége kezdetén 12 országban oktatták az ifjúságot, a végén pedig már 25-ben, főleg Amerikában, de missziós területeken is! A Rendben arra törekedett, hogy jól képzett paptanárok kerüljenek mindenhol. Ebben a törekvésében mindig megmaradt papnak, lelkipásztornak, nem utolsósorban atyai jóbarátnak mindenki számára, aki csak hozzáfordult. Pápák, egyházfejelmek, rendfőnökök, rendtársak, világiak tanácsadója volt. Könnyen tette, mert nemcsak átvitt értelemben, hanem valójában mindenkivel a saját nyelvén tudott beszélni. Emlékiratait pl. a Gabelsberger-Markovits féle gyorsírás felhasználásával latinul írta. Nyugdíjas éveiben ennek átírásán dolgozott. Kedves humorát mindig megőrizte. Egyik nap azt mondja nekem: „Laci, mátol kezdve igazán öregnek érzem magam. Képzeld, tegnap az a vén Bánk érsek Vince „bácsi-nak“ szólított!“ Barátaikhoz őszintén ragaszkodott. Laura tanárnő édesanyja miatt szerette, aki sajtóhölgy volt Nyisztor Zoli bácsi egyesületében. Zoli bácsi római évei alatt állandó vendége volt és a generális, bárhol is kellett hivatala folytán megjelenie, vasárnap délután négyre mindig hazament, mert

jött a nagy barát, akivel meghánytákvettették a világ sorát.

Denverben, Amerikában él a híres Majláth püspök egykori titkára, Tibor, kivel Vince bácsi mindig érezte, mennyire nagyrabecsüli, mert ő volt az, aki katonatiszt testvérbátyjának elhurcolásáról tájékoztatta. Ezt mondta neki: „Ne hibáztassuk magyar népünket, hogy otthagyták a szép magyar földet és kitétek magukat a hit és a magyar nyelv elvesztése veszélyének, mert rájuk is áll: primum vivere, dein philosophari.“

Ha valami hiányzott volna még tökéletesebbé tenni a drága elhunyt életét, azt is megtette a betegség keresztútján. 1985-től viselte ezt a töviskoronát, szent türelemmel.

Temetésén 45 pap koncelebrált dr. Kada Lajos c. érsekkel, a Szentségi Kongregáció titkárával. Itt is legalább 10 magyar papot láttunk. A diakonus is a Germanikum-Hungarikum növendékei közül került ki. A celebráns a temetési szertartás liturgikus szövegeiből a következőket emelte ki:

„Nem lesz többé halál, ez egyszer és mindenkorra megszűnik, az Úr felszárítja a könnyeket minden arcáról.“ (Is 25, 6—9) „A kereszttség által Krisztussal temettettünk el, egyesülve vele a halálban, egyesülünk Vele a feltámasztásban is és így új életbe mehetünk.“ (Rom 6, 3—9)

Végül ezek a szavak — mondta az érsek —, mert egy új életről beszélnek Istennel együtt, ahol nincsenek könnyek, csak feltámasztás, ahol Krisztus halálával és feltámasztásával egyszer és mindenkorra megszűnik a halál. Nekünk, keresztényeknek, így kell értelmeznünk a halált, ha elfogadjuk hittel az Isten ígését. Ez a hit, és vele a remény vigasztalnak bennünket, amikor itt állunk a szeretett Vince atya koporsójánál, akit az Úr elhívott a „másik partra“. Szándékosan mondom, hogy vigasztalódva, mert az elválás mindig fájdalmas. Mivel azonban ismertük a drága halott földi életét, bizonyosak lehetünk afelől, hogy ő már a jó Isten boldog látásában él, amelyről a szentmise liturgikus szövegei is beszélnek: „Aki az Isten Fiában hisz, örök élete lesz!“ Biztosak vagyunk abban is, hogy P. Tomek továbbra is megmarad szeretett rendje oltalmazójaként és közbenjár majd az új hivatásokért, melyekre a mai világban oly nagy a szükség, különösen ott, ahol a szerzetesi élet komoly akadályokba ütközik.

A Pápai Magyar Intézet rektora, Msgr. Dankó, mint volt piarista diák is tolmácsolta a magyar papok részvétét, majd közölte, hogy az elhunyt kívánsága szerint Magyarországon helyezik örök nyugalomra, a Kegyes Atyák budapesti sírboltjában.

Amilyen az élete volt, olyan volt a halála is: „Örömmel halok meg, hogy Kalazanci Szent József társaságában egyszer kipihenhessem magam“. Itt a földön emlékét őrizi a végzett munka és a hitében-nyelvében megmentett magyarság hálás köszönete. Nyugodjék békességben!

Boros László

A cikk írója hálás köszönetét fejezi ki P. Albert, volt magyar tartományfőnöknek, az életrajzi adatok összeállításáért! Legyen szabad itt megemlíteni azt is, hogy ő hosszú időn keresztül, önzetlenül ápolta a beteg P. Tomeket.

Nyári kettős számunk (júl.-aug.)

július elején jelenik meg.

† Fábián Árpád

szombathelyi megyéspüspök

A Vatikáni Rádió jelentése szerint a Széher úti kórházban május 14-én, 60 éves korában elhunyt dr. Fábián Árpád szombathelyi megyéspüspök. Kassán született 1926-ban. Teológiai tanulmányait a jászóvári premontrei rend gödöllői főiskoláján, majd a váci püspöki szemináriumban végezte. Pappá szentelték Vácott 1951-ben. 1965-től Rómában végzett tanulmányokat a Pápai Lateráni Egyetemen, ahol 1967-ben kánonjogi doktori fokozatot ért el. 1966-ban a Pápai Magyar Egyházi Intézet rektora lett. 1972-ben VI. Pál pápa

címzetes püspökké és szombathelyi apostoli kormányzóvá nevezte ki. Püspökké szentelték Budapesten 1972 március 16-án. 1975-től volt a szombathelyi egyházmegye megyéspüspöke. Teljesen restaurálta a székesegyházat és felújította annak ékességét, a Madonna kápolnát. E munkák 1977-re, az egyházmegye 200 éves jubileumára készültek el. Korszakosította a püspökvárat is. Fábián Árpád főpásztori működése alatt az egyházmegye templomainak jórészt restauráltak. Majdnem mindegyiket új liturgikus térrel látták el. Közben több mint 30 új plébánia épült. — Az egyházmegye 200 éves jubileumára megjelentette a szombathelyi egyházmegye emlékkönyvét. Társzerkesztője volt a „II. Vatikáni Zsinat tanítása“ című dokumentum gyűjteménynek. Különös gondja volt az iskolai és templomi katekézis előmozdítása, jelmondata szerint „Ut omnes unum sint“ — Hogy mindnyájan egyek legyenek. — Fábián Árpád szombathelyi megyéspüspök koncelebrált temetési miséjét május 26-án délelőtt mutatták be a szombathelyi székesegyházban. A főcelebráns Lékai László bíboros prímás volt. ■

MEGHÍVÓ

A müncheni St. Johann von Capistran német városplébánia és a Magyar Katolikus Misszió szeretettel várják híveiket a június 22-én, vasárnap, de. 10 órakor a Stadtpfarrkirche-ben (Gothelfstr. 5, München 80, Bogenhausen) tartandó

ÜNNEPÉLYES ISTENTISZTELETRE Kapisztrán Szt. János születésének 600. évfordulója alkalmából.

Hans Günther Naumann, városplébános — dr. Cserháti Ferenc, a Magyar Katolikus Misszió vezetője.

